

Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Φιλοσοφική Σχολή
Τμήμα Ψυχολογίας

“Ρατσισμός και Ξενοφοβία στη Σχολική Τάξη”

Αντωνία Κοράκη ΑΜ. 1567202100062
Σταυρούλα Γιαννοπούλου ΑΜ. 1567202100212

ΨΧ78: Εφαρμοσμένη Κοινωνική Ψυχολογία
Χειμερινό εξάμηνο 2024-2025

Περίγραμμα βασικών ενοτήτων

1. Σκοπός-Μεθοδολογία

1.1 Εννοιολογικό Πλαίσιο

1.2 Ορισμός Ξενοφοβίας

1.2 Ορισμός Ρατσισμού

2. Ρατσισμός και Ξενοφοβία στη Σχολική Τάξη

2.1 Σχέσεις μεταξύ των Μαθητών

2.2 Επίδραση Ρατσισμού στην Σχολική Τάξη

2.3 Συμβολή και Ρόλος του Εκπαιδευτικού

2.4 Προκλήσεις

2.5 Πρακτικές

2.6 Συμπεράσματα

2.7 Βιβλιογραφία

1. Σκοπός-Μεθοδολογία

Σκοπός: εξετάζει τις μορφές με τις οποίες εκδηλώνεται ο ρατσισμός στις σχολικές τάξεις, τις σχέσεις μεταξύ των μαθητών, τις συνεισφορές και τις ευθύνες του εκπαιδευτικού στην καταπολέμηση αυτών των διακρίσεων.

Μέθοδος: Ανασκόπηση διεθνούς βιβλιογραφίας

Βάσεις Δεδομένων: Science Direct, Google Scholar, Cinahl, Scopus, Academia

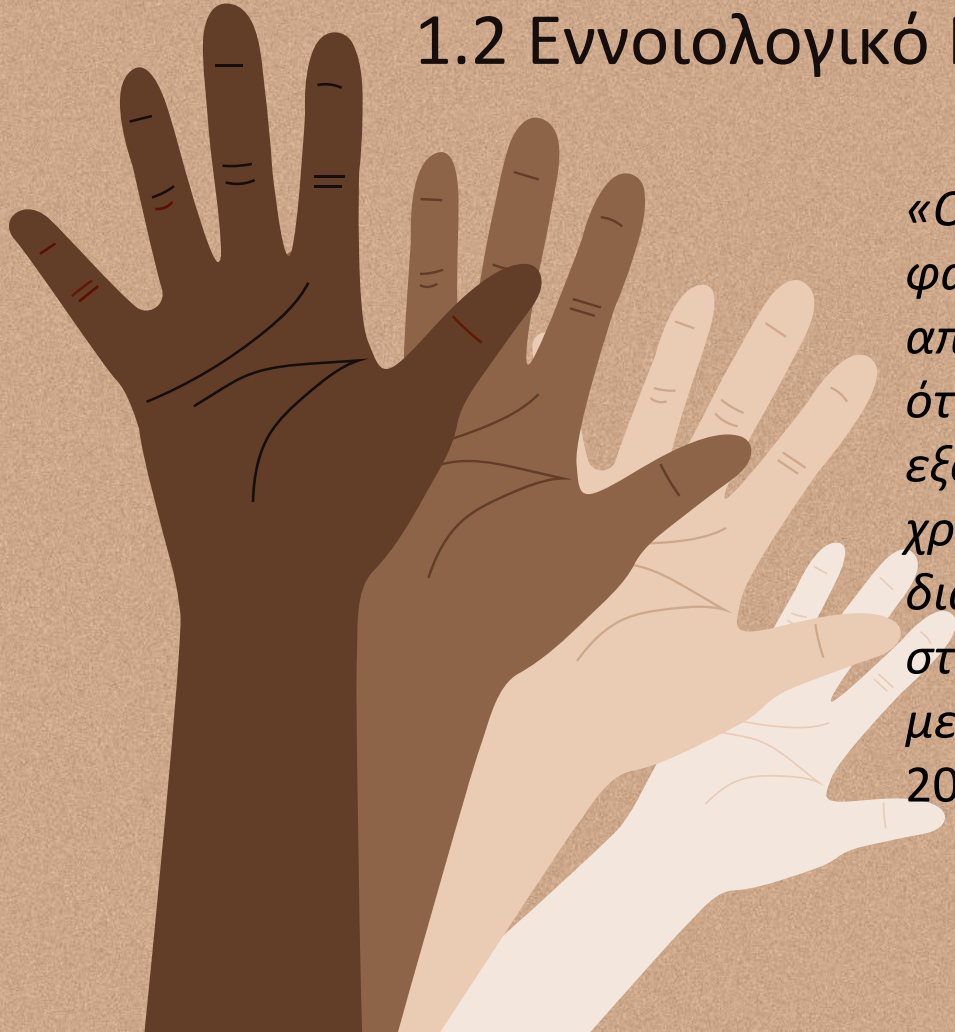
Λέξεις-Κλειδιά: Ρατσισμός(racism), ξενοφοβία (xenophobia), παιδιά (children), εκπαιδευτικοί (teachers), σχολική τάξη (classroom)

1.1 Εννοιολογικό Πλαίσιο-Ξενοφοβία

Το Διεθνές Γραφείο Εργασίας (ILO), ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (IOM) και το Γραφείο του Ύπατου Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (OHCHR) (2001) ορίζουν την ξενοφοβία ως «στάσεις, προκαταλήψεις και συμπεριφορές που απορρίπτουν, αποκλείουν και συχνά δυσφημούν άτομα, με βάση την αντίληψη ότι είναι ξένοι ή αλλοδαποί στην κοινότητα, την κοινωνία ή την εθνική ταυτότητα».

1.2 Εννοιολογικό Πλαίσιο-Ρατσισμός

«Ο ρατσισμός μπορεί να οριστεί ως το φαινόμενο στάσεων ή ιδεολογίας που αποδέχεται τη φυλετική ανωτερότητα και, όταν υπάρχει σε αυτούς που κατέχουν εξουσία, τους δικαιολογεί να χρησιμοποιούν αυτή την εξουσία για να διακρίνουν εναντίον άλλων και να τους στερούν ό, τι δικαιωματικά τους ανήκει, με βάση τη φυλή τους.» (Abel & Mutu, 2011)

2.Ρατσισμός και
Ξενοφοβία στη Σχολική
Τάξη

2.1 Σχέσεις μεταξύ των μαθητών

- Στην τάξη, οι μαθητές προέρχονται από ποικίλα κοινωνικά, πολιτιστικά και οικογενειακά περιβάλλοντα.
- Αυτή η πολυμορφία προσφέρει μοναδικές ευκαιρίες για αμοιβαία κατανόηση και αποδοχή της διαφορετικότητας.
- Μέσα από τις κοινωνικές τους αλληλεπιδράσεις, τα παιδιά μπορούν να αναπτύξουν δεξιότητες όπως η εκτίμηση διαφορετικών απόψεων, η συνεργατική εργασία και η επίλυση συγκρούσεων.
- Η δημιουργία υγιών σχέσεων στην τάξη μπορεί να έχει θετική επίδραση τόσο στην αυτοεκτίμηση όσο και στην ακαδημαϊκή και ψυχολογική ανάπτυξη των μαθητών (Latif Naz et al., 2023).

2.1 Σχέσεις μεταξύ των μαθητών

Όταν, όμως, οι σχέσεις μεταξύ μαθητών χαρακτηρίζονται από αποκλεισμό και προκατάληψη, το κλίμα της τάξης διαταράσσεται. Οι διακρίσεις που βασίζονται στην εθνική καταγωγή, τη γλώσσα, τη θρησκεία ή την εξωτερική εμφάνιση δημιουργούν συνθήκες απομόνωσης για τα παιδιά που τις υφίστανται. Το αποτέλεσμα είναι να περιορίζεται η κοινωνική ένταξη και να αυξάνονται οι πιθανότητες για ψυχολογικές δυσκολίες, όπως το άγχος και η χαμηλή αυτοεκτίμηση (Byrd et al., 2016).

2.2 Επίδραση Ρατσισμού & Ξενοφοβίας στις Σχέσεις των Μαθητών

2.3 Συμβολή και Ρόλος του Εκπαιδευτικού

- Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην προσπάθεια εξάλειψης του ρατσισμού στις σχολικές τάξεις είναι πολυσύνθετος και ιδιαίτερα σημαντικός.
- Ένα κρίσιμο πρώτο βήμα για την καταπολέμηση του ρατσισμού είναι η αυτογνωσία.
- Ο δάσκαλος που επιδεικνύει έμπρακτα δικαιοσύνη και σεβασμό, θέτει το πρότυπο για το τι συνιστά αποδεκτή συμπεριφορά μέσα στην τάξη.
- Η κατανόηση και η ενεργή αντιμετώπιση προσωπικών και συστημικών προκαταλήψεων αποτελεί τη βάση για τη διαμόρφωση ενός μαθησιακού περιβάλλοντος χωρίς διακρίσεις.
- Οι εκπαιδευτικοί φέρουν την ευθύνη να δημιουργήσουν μια κουλτούρα αποδοχής και συμπερίληψης.

2.4 Προκλήσεις

Η έλλειψη θεσμικής υποστήριξης και πόρων περιορίζει τη δυνατότητα εφαρμογής αποτελεσματικών αντιρατσιστικών πρακτικών.

Η αντίδραση από μαθητές, γονείς ή συναδέλφους που αρνούνται την ύπαρξη ή τη σημασία του ρατσισμού στα σχολεία μπορεί να αποτελέσει σοβαρό εμπόδιο.

Ο συνδυασμός αυτών των προκλήσεων με τις ήδη υπάρχουσες απαιτήσεις του αναλυτικού προγράμματος δυσχεραίνει το έργο των εκπαιδευτικών.

2.5 Πρακτικές

- Οι εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν σε συνεχή επιμόρφωση σχετικά με πολιτισμικά ευαίσθητες πρακτικές είναι καλύτερα εξοπλισμένοι να ανταπεξέλθουν στις πολυπλοκότητες της σύγχρονης τάξης.
- Η οικοδόμηση σχέσεων εμπιστοσύνης με οικογένειες και κοινότητες μπορεί να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα των αντιρατσιστικών προσπαθειών.
- Η κατανόηση του πολιτισμικού υπόβαθρου των μαθητών και η συνεργασία με τις οικογένειές τους δημιουργεί ένα δίκτυο υποστήριξης που επεκτείνεται πέρα από την τάξη.

Με αυτές τις πρακτικές, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να συμβάλλουν στη διαμόρφωση ενός μέλλοντος όπου η διαφορετικότητα αναγνωρίζεται ως **πλούτος** και όχι ως **εμπόδιο**.

2.6 Συμπεράσματα

- Συμπερασματικά, ο ρατσισμός στις σχολικές τάξεις υπονομεύει τις αρχές της ισότητας και της συμπερίληψης που επιδιώκει να προωθήσει η εκπαίδευση.
- Μέσω των προσπαθειών τους, οι εκπαιδευτικοί δεν βελτιώνουν μόνο την εμπειρία της τάξης για τους μαθητές από μειονότητες, αλλά συμβάλλουν επίσης σε μια πιο δίκαιη και ισότιμη κοινωνία.

2.7 Βιβλιογραφία

- Abel, S., & Mutu, M. (2011). There's Racism and Then There's Racism: Margaret Mutu and the Immigration Debate. *MEDIANZ: Media Studies Journal of Aotearoa New Zealand*, 12, 1-19.
- Byrd, C. & Carter Andrews, D. (2016). Variations in students' perceived reasons for, sources of, and forms of in-school discrimination: A latent class analysis. *Journal of School Psychology*, 57, 1-14. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2016.05.001>
- Hantke, S., Denis, V. & Bergen, J. (2023). Contemporary challenges and approaches in anti-racist teacher education. In R. J. Tierney, F. Rizvi, & K. Ercikan (Eds.), *International Encyclopedia of Education* (4th ed., Vol. 5, pp. 414-426). Elsevier.
- ILO, IOM, & OHCHR (2001, August). International migration, racism, discrimination and xenophobia. Discussion paper presented at the *World Conference Against Racism, Racial Discrimination, Xenophobia and Related Intolerance*. Durban, South Africa.
- Latif Naz, F., Afzal, A., & Khan, M.H. (2023). Challenges and Benefits of Multicultural Education for Promoting Equality in Diverse Classrooms. *Journal of Social Sciences Review*, 3, 511-522. <https://doi.org/10.54183/jssr.v3i2.291>
- Pearce, S. (2022). Dealing with racist incidents: What do beginning teachers learn from schools? *Race Ethnicity and Education*, 17(3), 388-406. <https://doi.org/10.1080/13613324.2013.832936>
- Spence, K. (2024). Recognizing Whiteness & Dismantling Racism in Schools: Developing a Professional Learning Series to Prepare a Predominantly White Teaching Force to Teach and Reach Students of Color [Unpublished dissertation, Antioch University, USA]. <https://aura.antioch.edu/etds/1040>

“No one is born hating another person because of the color of his skin, or his background, or his religion. People must learn to hate, and if they can learn to hate, they can be taught to love, for love comes more naturally to the human heart than its opposite”

Nelson Mandela

